

COLOFON Verslag van het KAP kamp 2008 in België

Uitgever (in opdracht van de KAP werkgroep)

Op Vrije Voeten vzw (protestantse Jeugddienst en -raad)
Zénobe Grammestraat 34
2018 Antwerpen

03/226 91 95
info@opvrijevoeten.be
www.opvrijevoeten.be

Redactie: Marcel Pool

Gastschrijvers: Marcel Pool

Marc Loos

Marie-Line Demeuse

Rianne Blanke

Alinda Drogt

Lisa Aalbers

Lay-out, eindredactie en v.u.: Ruth Eyns

Auteurs zijn persoonlijk verantwoordelijk voor hun teksten.
Het staat iedereen vrij om op de artikels te reageren. Bij alle
gebruik van teksten uit *Verslag van het KAP kamp 2008 in
België* de bron vermelden a.u.b.

STEUN KAP DOOR

* Een vrijwillige bijdrage te storten op reknr 777-5991996-91

* In uw gemeente een PowerPointpresentatie over KAP 2008 aan te
vragen bij Op Vrije Voeten vzw

KAP kamp 2008

02-07-2008 tot 27-07-2008

“Crossing Borders”

Nessonvaux–Antwerpen

Prijs: €3

Jeugdorganisaties

Service Protestante de la Jeunesse

Marsveldstraat 5

1050 Brussel

Tel: (0032) 02/511.44.71

Fax: (0032) 02/511.29.90

Mail: spjad@skynet.be

Protestantse Jeugddienst 'Op Vrije Voeten'

Schermerstraat 32

2000 Antwerpen

Tel: (0032) 03/226.91.95

Mail: info@opvrijevoeten.be

Website: www.opvrijevoeten.be

Organisatoren

Kerken

Eglise Presbytérienne au Rwanda (EPR)

P.B. 56
Kigali
Tel: (00250) 76929
Mail: epr@maf.org

Verenigde Protestantse Kerk in België (VPKB)

Marsveldstraat 5
1050 Brussel
Tel: (0032) 02/511.44.71
Fax: (0032) 02/511.29.90
Mail: unipobel@skynet.be
Website: www.vpkb.be

Verenigende Gereformeerde Kerk in Suider-Afrika (VGKSA)

P.B. X 1
7507 Belhar
Tel: (0027) 021/952.21.51
Fax: (0027) 021/952.86.38
Mail: info@vgksa.org.za
Website: www.vgksa.org.za

Eglise Evangélique du Congo (EEC)

BP 3205
Baongo-Brazzaville
Tel: (00242) 81.43.64

Stichting Oikos

Postbus 19170
3501 DD Utrecht
Tel. (0031) 30 - 236 15 00

PKN

Postbus 8504
3503 RM Utrecht
Telefoon: (030) 880 18 80
E-mail: servicedesk@pkn.nl

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave	3
Voorwoord Marc Loos	4
Kaart van de kampplaatsen	6
KAP – principes	8
Historiek en concept	10
Het programma	14
Het KAP verslag	18
Algemene beschouwing	18
Godsdienstige beschouwingen	19
(Bijbelstudies en meditaties)	
Projecten	21
Lezingen	23
Excursies	24
Ontspanning	26
Gastgezinnen	27
Deelnemersverslagen	28
Marie-Line Demeuse	28
Rianne Blanke en Alinda Drogts	31
Lisa Aalbers	34
MADIP	36
Het Accra – thema	38
Conclusies en aanbevelingen	40
Deelnemerslijst	42
Foto's	44
Organisatoren	46
Kerken	46
Jeugdorganisaties	47

Voorwoord

Gelukt!

Het is weer gelukt, voor de 10de keer, het tweejaarlijks internationale jongeren uitwisselingskamp, het zgn. KAP kamp. Als je er dicht bij betrokken bent dan weet je dat het telkens een klein mirakel is.

- Het visumbeleid van Europa is steeds strenger en maakt het moeilijk voor de jongeren uit het Zuiden naar hier te laten komen en deel te kunnen nemen. Spijtig genoeg konden de jongeren uit Congo-Brazzaville er daarom niet bij zijn.
- Het vinden van geschikte locaties (d.w.z. enigszins comfortabel en niet duur) voor het verblijf van een grote groep jongeren met begeleiders is niet eenvoudig.
- Het uitzoeken van geschikte projecten waarin de jongeren van het kamp concreet aan de slag kunnen om en ervaring opdoen, liggen in de maand juli niet voor het oprapen.
- Het bijeenkrijgen van het geld om alle kosten van vliegtickets voor onze vrienden uit het Zuiden, voor eten en logement, verzekeringen, etc. is geen klein bier.
- Het betrekken van de kerk en de gemeenten bij dit uitzonderlijk gebeuren van uitwisseling tussen jongeren van partnerkerken uit Noord en Zuid gaat niet vanzelf.
- Het samenwerken en aan hetzelfde zeel trekken door partnerkerken uit vijf verschillende landen uit Afrika en Europa.

Het zijn maar enkele van de uitdagingen waar we telkens weer voor staan, en deze keer al voor de 10de keer.

En het is ons ook deze keer weer grotendeels gelukt als KAP werkgroep om het voor mekaar te krijgen en zo kunnen we dankbaar terugkijken op een succesvol KAP kamp 2008.

U leest er alles over in deze verslagbrochure.

Hier wil ik van de gelegenheid gebruik maken om alle deelnemers, medewerkers, betrokken kerken en gemeentes, alle donateurs¹ te bedanken voor hun grenzeloze inzet.

¹World Alliance of Reformed Churches, OIKOS, Gustav Adolf Stichting, MADIP - Making a Difference Project, VPKB

Een bijzondere vermelding is hier op zijn plaats voor Op Vrije Voeten en Service Protestante de la Jeunesse (de jeugddiensten van de VPKB) die goed samenwerkten en het mogelijk maakten dat een gedeelte van het KAP kamp in Luik en een ander gedeelte in Antwerpen kon plaatsvinden. Ook Protestantse Solidariteit had voor de eerste keer een belangrijke inbreng in KAP op het vlak van ontwikkelingseducatie.

Na het wegvallen van de Zweedse partnerkerk in 2006, hebben we ons gelukkig geprezen aan Europese kant met de deelnemers vanuit NL dankzij de inbreng van Oikos (Stichting Oikos is een oecumenische organisatie die zich sterk maakt voor armoedebestrijding en duurzame ontwikkeling.)

Op de slotevaluatie van het KAP kamp waren alle begeleiders namens de Eglise Presbytérienne au Rwanda, de Verenigende Gereformeerde Kerk in Zuidelijk Afrika, OIKOS en de Verenigde Protestantse Kerk in België het roerend eens en vierkant enthousiast over het feit dat KAP een uniek en bijzonder waardevol initiatief is voor de betrokken jongeren en heel hun achterban.

Inmiddels heeft de VGKZA op haar synode in ZA (oktober 2008) unaniem besloten het volgende KAP te organiseren in 2010. Wij gaan er dan onze eigen wereldbeker partnerschap spelen.

Het KAP kamp sloopt grenzen tussen continenten, kerken, culturen en geloofsverschillen en bouwt aan een globaal huis van ware broeder(zuster)schap en solidariteit.

De KAP-jongeren zingen en dansen, loven en prijzen, werken en bidden alle scheidsmuren omver.

KAP is een klein voorteken van de nieuwe hemel en de nieuwe aarde, waar wij allen van dromen.

Veel plezier met het doornemen van dit verslag.
Wij zijn er trots op en zeer dankbaar voor,

Ds. Marc Loos

Namens de commissie Kerk en Wereld
van de Verenigde Protestantse Kerk in België

Kaart van de kampplaatsen

Verder waren enkele Belgische jongeren zijdelings bij het kamp betrokken, en hebben aan enkele activiteiten meegedaan. Met speciale dank aan Peter Van Cleemput, die namens OVV zéér veel tijd en moeite in het voorbereiden van het KAP-kamp heeft gestoken.

Deelnemerslijst

RWANDA:

Rwamunyana, Juvenal (dominee, leider)
Pasteur Musengimana, Jonas (dominee, leider)
Musindi, Festus
Karangwa, Valens (Joint Action Team)
Uwimana, Anysie (MADIP alfabetiseringsproject)
Ruyagiza, Sophonie (MADIP alfabetiseringsproject)

AFRIQUE DU SUD:

Nel, Reggie (dominee, leader)
Moime Winnifred Motsei (dr., leider)
Abrahams, Franklin Herman
Erasmus, Angelique Christine
Eilers-Zoutman, Veronique
Khojane Rethabile Matabe Mamonong
Mhlana Nontuthuzelo, Vivian
Magagula Vusimuzi, Abram
Makoena, Palesa N
Oliphant, Dillan Chandler
Handel, Brian (JAT)
De Wet, Jimmy (pasteur, MADIP)
Roman, Olvin Cecilia (JAT)

NEDERLAND

Sturms, Günther (leider)
De Jong, Marieke (leider)
Drogt, Alinda
Aalbers, Lisa
Rosier, Hilbert-Jan
Blanke, Rianne
Van den Berg, Rhodé
Van den Berg, Sarah

BELGIË

Pool, Marcel (dominee, leider)
Egbert Rooze (leider)
Gabel, Yann (SPJ)
Awaters, Sarah (OVV)
Eyns, Ruth (OVV)
Demeuse, Marie - Line
Jans, Sabrina

2 tot 12 juli 2008

CENTRE PROTESTANT DE NESSONVAUX
Rue Gomelevay 62
4870 Trooz

087/26 83 83
cpncrh@scarlet.be

13 tot 27 juli 2008

SCOUTEL
Stoomstraat 3
2018 Antwerpen

03/226 46 06
scoutel@hopper.be

KAP-principes

KAP is een internationale ontmoeting van jonge christenen uit vijf landen: Zuid-Afrika, België, Congo-Brazzaville, Rwanda en Nederland. Deze jongeren komen elkaar elke twee jaar weer tegen, afwisselend in Afrika en Europa, in de maand juli voor onder andere:

- Het uitwisselen van hun ervaringen in het christelijk geloof door middel van Bijbelstudies, lezingen, sociaal werk, gebed, lofprijzing en meditaties;
- Jonge christenen zich leren bezighouden met actuele vraagstukken, hun toekomst, en om leren gaan met mensen uit verschillende landen en met andere culturen;
- Werken aan projecten die een positieve invloed op de samenleving hebben, om te leren een christelijke getuigenis te geven in de samenleving;
- Een missionaire betrokkenheid in jongeren opwekken;
- Elkaar leren kennen en met elkaar leren leven, als jongeren uit verschillende culturen; elkaars gebruiken, culturen, tradities en land leren kennen en waarderen;
- Meedenken en meedoen met kerken waar het betreft de hedendaagse vraagstukken waar ze zich mee bezig houden, waar het betreft thema's die van belang zijn voor jongeren, landen en de kerken zelf, vanuit een multicultureel en multiraciaal perspectief, vanuit de inspiratie van het evangelie van Jezus Christus;
- Leven als christen, en daarbij elkaars verschillen leren in acht nemen en aanvaarden.

Aan de KAP-kampen nemen jongeren deel die qua leeftijd tussen de 16 en de 30 jaar zijn, die door hun eigen kerkelijke jeugdorganisatie zijn goedgekeurd om mee te gaan, en die het er voor over hebben om een deel van hun vakantie in te leveren om te leven en werken met andere jongeren, in een multiraciale en multiculturele context, en daarbij elkaars verschillen te respecteren.

- KAP is een lange termijns-investering in onze jongeren
- KAP heeft veel kerken in beweging gebracht, ook dit jaar; er waren voldoende kookteams en een overvloed aan gastgezinnen, die zelf ook zeer positief op de aanwezigheid van 'hun' jongeren reageerden.

Waar wij wel aan moeten gaan werken is onze manier van werving. Kennelijk voldoen onze oude methoden niet meer. In Nederland zijn bijna alle jongeren geworven via Internet. Daar wordt nu ook aan gewerkt in België. In België is nu al tenminste één (VPKB) - meisje voor KAP geïnteresseerd geraakt via het internet vriendennetwerk Facebook. Wij willen op die weg verdergaan.

Kortom: KAP verdient onze steun!

Conclusies en aanbevelingen

Het KAP-kamp bracht opnieuw veel jongeren uit verschillende landen bij elkaar. Het kamp werd uitermate positief beoordeeld door de deelnemers. Velen van hen kijken uit naar een vervolg in Zuid-Afrika in 2010.

Of dat zelfde gevoel overheerst over een jaar is de vraag, maar zeker is wel dat door middel van moderne technieken (denk vooral aan de Facebook-website) jongeren langer en intensiever met elkaar in contact blijven. Ook hebben enkele Belgische jongeren al aangegeven dat ze naar Zuid-Afrika willen, ook van jongeren die dit keer nog maar zijdelings bij KAP betrokken waren of helemaal niet, hebben al aangegeven dat ze hard aan het nadenken zijn over het kamp van Zuid-Afrika (één meisje puur en alleen vanwege de Facebook-site die haar met het kamp deed kennismaken!)

Er zijn verschillende redenen om als VPKB ons te blijven engageren voor KAP:

- KAP is een lange traditie in onze kerken en een belangrijk element in het trilaterale contact tussen de protestante kerken van België, Rwanda en Zuid-Afrika; dankzij KAP / MADIP vinden Rwanda en Zuid - Afrika ook de weg naar elkaar
- Het is een goede gelegenheid voor jongeren uit Noord en Zuid om elkaar te ontmoeten en elkaars land en kerken te leren kennen
- We hebben nood aan een missionair jongerenproject in de VPKB: KAP heeft daarin altijd goed voorzien
- KAP kan levensveranderend zijn: één Zuid-Afrikaanse jongere is voor dokter gaan leren omdat hij geraakt was door de ellende in Congo - Brazzaville
- Veel kerkelijk actieve mensen zijn oud- KAP-deelnemers: dat bleek bijvoorbeeld bij de leiders van de alfabetiseringsprojecten in Rwanda
- De VPKB hoeft slechts een deel van de kosten voor KAP op te brengen
- Veel jongerenprojecten hebben op korte termijn weinig opbrengst / deelnemers, maar we moeten de deur openhouden voor jongeren; KAP heeft de kracht om jongeren te enthousiasmeren: ongeveer 5 Belgische jongeren denken nu al sterk na om in 2010 naar Zuid-Afrika te gaan

KAP vangt aan met een voorbereidende ontmoeting voor leiders, die *Pre-KAP* wordt genoemd. Deze ontmoeting vindt een jaar voor het eigenlijke KAP-kamp plaats, in het land waar het kamp gehouden zal worden. In deze ontmoeting wordt besloten over het aantal mensen dat elk land mag sturen, de specifieke data waarop het KAP-kamp wordt gehouden, het thema van het kamp, de activiteiten die zullen gaan plaatsvinden, het budget, de andere landen die worden uitgenodigd, kortom alle kwesties van het KAP-kamp die ver van tevoren besloten moeten worden.

Historiek en concept

KAP (Kameraden, Arbeiders, Partners) is de afkorting van een jongerenkamp, dat nu al voor de **tiende** maal georganiseerd is:

1985 te Kirinda in Rwanda
 1987 te Jumet in België
 1991 te Rubengera in Rwanda
 1993 te Genk in België
 1997 te Boechout (Antwerpen) in België
 1999 te Kaapstad in Zuid-Afrika
 2001 te Kigali en Kibuye in Rwanda
 2004 te Dalarna in Zweden
 2006 te Brazzaville en Pointe Noire in Congo-Brazzaville
2008 te Nessonvaux en Antwerpen in België

De vier eerste kampen waren een uitwisseling van jongeren uit Rwanda en België. Het programma heette ook zendingsprogramma voor Jongeren (ZPJ) en werd gecoacht vanuit de zendingscommissies van de twee protestantse kerken van België en Rwanda.

Daarna, in 1997, voegde de Zuid-Afrikaanse zwarte kerk zich hierbij en organiseerde ook twee jaar later in Kaapstad het KAP-kamp. Toen waren ook de partnerkerken van de organiserende kerk als waarnemers uitgenodigd, te weten de kerken uit Zweden en Congo-Brazzaville. Na afloop beslisten die ook van harte om medelid van KAP te willen worden; wat ook vrolijk aanvaard werd.

De K van KAP : kameraden

U begrijpt dat er een enorme dynamiek van zo'n groep kan uitgaan. Jongeren uit verschillende landen ontmoeten elkaar, leren elkaar beter kennen, worden Kameraden. Er groeit gedurende zo'n maand een vriendschapsband die heel hecht wordt: discussiëren, werken, lachen, vieren, dansen...

Zo één maand kan enorme invloed op je leven krijgen. Je horizon wordt verbreed, je eigen situatie gerelativeerd, je proeft en ervaart de oecumenische verscheidenheid en eenheid, je wordt opgenomen in een sfeer van zuster- en broederschap!

Geheel volgens de principes van de geloofsbelijdenis van Accra krijgen sprekers na hun lezing een Fair Trade pakket.

Het ACCRA-thema

De geloofsbelijdenis van Accra was al eerder een latente invloed op het KAP kamp. Het leek nog maar een kwestie van tijd te zijn voordat de geloofsbelijdenis ook de rode draad in een KAP-kamp zou worden. De tijd was er rijp voor: *Accra* was een onderwerp dat ondersteuning kreeg in verschillende organisaties, waaronder onze Nederlandse partner Oikos, en het kwam meer en meer op de kerkelijke agenda.

Op het kamp zijn de hoofdpunten van Accra goed toegelicht. Interessant was om te zien hoe Accra ontvangen zou worden bij de jongeren. In het kamp in Congo-Brazzaville was de ontvangst aarzelend, maar leverde het goede gesprekken op.

In België kwamen de meeste jongeren niet vanwege Accra, wisten ze ook niet goed wat er zich bij voor te stellen, maar omdat er over het algemeen een open sfeer was, was de uitwerking goed te noemen. Veel jongeren maakten voor het eerst in hun leven verbinding tussen hun geloof en de noties van rechtvaardige economie, gerechtigheid, verzoening enz.

Met name dr. Egbert Rooze, die in het tweede deel van het kamp aanwezig was, probeerde verbinding te leggen tussen de Bijbel en de Accra - waarden. Het leverde zeer boeiende gesprekken op.

Werkplaatsen - De 'A' van KAP: Arbeiders — Ambachtslui

Op de eerste KAP-kampen tussen Rwanda en België was er altijd één soort werk dat verricht werd door iedereen. In Kirinda (1985) bouwden allen mee aan een slaapzaal bij een school. In Jumet werd de VPKB-kerk voor een deel gerestaureerd. De projecten waren nogal sterk gelieerd aan kerken en scholen-bij-kerken.

Vanaf 1997 (in Boechout) veranderde dit concept. We trachten de KAP jongeren op verschillende plaatsen aan het werk te zetten: in een school, in een migrantenproject, een sociaal centrum en kinderproject, een prostitutieproject. De jongeren kunnen ook eens in de maand van project wisselen om verschillende ervaringen op te doen. Zowel schilder-, bouw- als sociale projecten vormen zo het aanbod van het werkprogramma. Deze diversiteit, eventueel met terugrapportage naar de hele groep, verdiept de kennismaking met het land en geeft ook een bredere kijk, vooral op de onderkant van de maatschappij. Dit, afgewisseld met bezoeken van de jongeren in het weekend aan gastfamilies en kerken, biedt een zo breed mogelijke ontmoeting met het gastland aan.

De P van KAP: Partners—De KAP-landen

Helaas is Zweden in 2004 afgehaakt, wegens andere projecten, waaraan zij liever de prioriteit gaven. Naarstig is op zoek gegaan naar een nieuwe partner. Die is gevonden in Nederland.

De vijf volwaardige leden van het KAP-kamp zijn op dit moment: België, Rwanda, Zuid-Afrika, Congo-Brazzaville en Nederland. De eerste vier partners via hun Protestantse Kerken (België: VPKB, Rwanda: EPR, Zuid-Afrika: URCSA, Congo: EEC).

Nederland heeft een unieke situatie, misschien wel passend bij deze tijd, dat het contact vooral loopt via een oecumenische organisatie (Oikos), verder via het jeugdwerk van de PKN is gelopen, en haar deelnemers (meest protestants) met name via het Internet heeft gevonden. Dat is voor het eerst, maar de deelname in het kamp was meteen prima, en ze waren er voor de volle 100%!

Historiek en concept

KAP-concept

Zowel met de verbreding van dit KAP-concept gedurende de jaren, als de verbreding wat deelnemende kerken en nationaliteiten betreft, zijn we nu erg blij. De oecumenische dimensie wordt hierdoor veel sterker gevoeld. Het is ook niet meer één land dat een ander land ontmoet en niets meer. Het focussen van de één op de ander is daardoor ook gerelativeerd.

We hebben met de respectievelijke leiding ook afgesproken, dat elk organiserend land zijn eigensoortige partnerkerken (buiten de 5 officiële) ook met een kleine delegatie mag uitnodigen. Dit betekent echter niet dat ze daarna opgenomen worden in de officiële deelnemerslanden, want dat zou de uitbreiding te groot maken!

We hebben wel gemerkt dat er ergens ook eens 'grens' is aan onze mogelijkheden. Je kunt niet blijven uitbreiden, financieel moet dat ook opgebracht kunnen worden, centra voor verblijf moeten gevonden kunnen worden, enz. We beseffen heel goed dat dit concept binnen de WARC uitzonderlijk is, en dat vele andere leden eventueel mee in zee willen gaan, maar we raden hen aan om een eigen KAP-kamp-idee uit te gaan werken! Financieel, organisatorisch en projectmatig is met dit aantal wel de limiet bereikt.

Weliswaar zou het Joint Action Team alleen in Zuid-Afrika opereren, maar het zou samengesteld worden uit leden van de partnerlanden, en zelfs nog met mensen uit de Filippijnen en Cuba (helaas haakte de Belgische kandidaat vlak voor het begin van het project af, om persoonlijke redenen). Ook zou het JAT acte de presence geven in België, op het KAP-kamp.

MADIP had ook haar slotmeetings voorafgaand en ook tijdens het KAP kamp.

KAP was geen geïsoleerd gebeuren: KAP is een onderdeel van het MADIP-project: MADIP staat voor *Making A Difference Project*. Het KAP-kamp in België was het slot van dit project.

Het project is geboren omdat een Canadese kerk geld had voor verschillende partners die met elkaar een kerkelijk sociaal project zouden doen. Dat specifieke project ging de mist in, maar omdat het geld beschikbaar was, werd er gezocht naar nieuwe partners. Jet den Hollander van de WARC dacht toen aan de VPKB, de URCSA in Zuid-Afrika en de Eglise Presbyterienne in Rwanda: zij hadden al een kant en klaar partnerschap, met verschillende projecten. Het MADIP - project werd geboren.

Drie takken heeft het MADIP -project:

- Alfabetiseringsprojecten in de drie partnerkerken.
 - In België: intercultureel Bijbelleszen onder Assyrische vrouwen, wat zeer waardevol was voor hun gevoel van identiteit.
 - In Zuid-Afrika en Rwanda: leren lezen aan bijzonder veel mannen en vrouwen. Dit bracht zeer emotionele reacties los bij veel deelnemers, bijvoorbeeld bij een vrouw van in de 80 die voor het eerst haar naam kon schrijven, en een Zuid-Afrikaanse boer die eindelijk wegwijzers kon lezen en naar huis kon rijden zonder te verdwalen.
- Een internationaal samengesteld *Joint Action Team* in Zuid-Afrika dat verschillende sociale issues uit het land in de kerken zou behandelen, en op tournee zou gaan langs kerken, en uiteindelijk in het KAP - kamp.
- Het KAP - kamp.

Al waren het drie verschillende projecten, ze hadden een aantal zaken gemeen: het waren projecten die een verschil moesten maken voor levens van mensen, en ze zaten op het raakvlak van kerk en maatschappij, binnen het partnerschap van de drie kerken.

Wat de spiritualiteit betreft, valt er wederzijds veel te leren op een KAP-kamp:

- de één is meer verticaal, de ander meer horizontaal,
- de één meer piëtistisch, de ander meer sociaal en maatschappijkritisch - de één meer letterlijk de Bijbel lezend, de ander meer symbolisch
- de één heeft een bepaald, sterk omljnd godsbeeld, de ander veel diffuser en minder precies
- voor de één zegt het geloof heel veel, voor de ander niet zo veel
- voor de één is roken en alcohol drinken toegelaten, voor de ander echt niet
- voor de één zijn de normen rond seksualiteit nogal verschillend dan bij een ander
- de één beleeft een groepsgesprek totaal anders dan een ander
- verantwoordelijkheid voor de groep wordt ook erg verschillend beleefd

Een maandlang hebben we de gelegenheid om te wennen aan elkaar, om elkaar te leren waarderen, om de positieve kanten van de verschillen meer te ontdekken, om onze irritaties te leren overwinnen, om je eigenheid meer te vinden, om de rijkdom van de oecumene te ontdekken.

KAP-kamp biedt daartoe een unieke gelegenheid. Wij zouden het vele jongeren willen toewensen!

Het programma

Hieronder volgen de belangrijkste programmapunten, maar een KAP-dag had veel meer onderdelen, zoals gezamenlijke meditaties elke dag aan het begin van de dag en 's avonds na het plenaire programma.

Woensdag 2 juli

Openingsceremonie
Introductie door Jet den Hollander (WARC)
Uitleg over de projecten

Donderdag 3 juli

Bijbelstudie Nederland, over economische uitbuiting, met film "China Blue"
Leren van KAP liederen

Vrijdag 4 juli

Excursie naar de mijnen en het bijbehorende museum, met picknick
Landenpresentatie België

Zaterdag 5 juli

Voorbereiding voor presentatie in de kerkdienst
Sport
Tussentijdse evaluatie

Zondag 6 juli

Kerkdienst in Luik
Rondwandeling in Luik

De Zuid-Afrikanen en de Nederlanders hebben hun land gepresenteerd. De Zuid-Afrikanen deden dit met behulp van een heel grappig toneelstuk en wij, Nederlanders, met stroopwafels, stampot en oud-Hollandse spelletjes.

We zijn vier dagen met projecten bezig geweest. Zo zijn we naar de Seafarers geweest, het havenpastoraat, daar hebben we een dagje meegelopen en de andere dag het sportterrein opgeknapt. Op zondag mochten we meesporten en waren we uitgenodigd voor de barbecue.

Een groep heeft het Protestants Sociaal Centrum geverfd en als dank zijn zij nog een dag naar Brussel geweest. Een andere groep heeft een huis van een Duitse vrijwilligersorganisatie opgeknapt. We zouden naar wat muziek in de stad gaan luisteren, maar omdat eigenlijk niemand wist waar dat precies was, hebben we uiteindelijk een poosje bij een strandje aan de Schelde gezeten en de avond op een terrasje afgesloten. Een heerlijke zomerse avond!

De laatste paar dagen hebben we ons bezig gehouden met de voorbereiding van de 'open huis'-dag en met evalueren. Vrijdagavond hebben we een grandioos Ebony & Ivory feest gehad, met dank aan de feestcommissie. Iedereen had het enorm naar zijn zin.

Zaterdags hielden we een 'open huis' op het binnenpleintje. Het was heerlijk weer en het is altijd weer verbazingwekkend wat mensen in een korte tijd kunnen bedenken om op te voeren, voor onze groep en enkele gasten, geniaal! Op zondag hadden we een afsluitende kerkdienst. Dit was een indrukwekkende en mooie dienst, waar we zelf aan mochten bijdragen. Na een korte bijeenkomst waar we het brood en de wijn hebben gedeeld, was het dan toch echt officieel voorbij.

We hebben enorm veel foto's en filmpjes, boekjes waar we onze gegevens en persoonlijke berichten in hebben geschreven, T-shirts met onze namen erop en een heleboel mooie herinneringen.

Voor mij was dit kamp heel leerzaam, bemoedigend, confronterend en ook enorm gezellig! Ik had het voor geen goud willen missen!

Deelnemersverslagen

Lisa Aalbers

De eerste twee weken in Nessonvaux eindigden en alle deelnemers vertrokken voor een nachtje in een gastgezin. Waalse, Franstalige gastgezinnen in de omgeving van Luik en enkele Nederlandse gezinnen in Maastricht. Het was erg leuk om ook op deze manier met België kennis te maken en er werd zeer goed voor ons gezorgd! De volgende dag ontmoetten we elkaar weer in de Vlaamse havenstad Antwerpen. Iedereen werd geknuffeld en we waren blij elkaar na deze korte scheiding weer te zien.

In de derde week hebben we een bezoek gebracht aan het Protestants Sociaal Centrum. Er werd uitleg gegeven over de functie van dit centrum in de wijk en vervolgens mochten we dit zelf ervaren, door in kleine groepjes door de wijk te wandelen en dit later met elkaar te bespreken.

Daarnaast hebben we ook Antwerpen vanaf de toeristische kant mogen verkennen. We hebben de kathedraal bezocht, een kleine rondleiding gehad door de stad en een boottocht gemaakt. Ook was het fijn dat we hier in onze vrije tijd even de stad in konden, konden shoppen of ergens wat drinken. Na ons toeristische dagje hebben enkele vrouwen van een kerk in Boechout heerlijk voor ons gekookt, eten vanuit allerlei landen en heerlijke toetjes! Er werd zo goed voor ons gezorgd!

We zijn ook een dag naar Brussel geweest. Dit was op de Belgische nationale feestdag, waar we een kleine rondleiding kregen en verder de middag zelf mochten besteden. 's Avonds werd het eten opnieuw door een kerk verzorgd.

De Bijbelstudies en lectures waren vernieuwend en brachten goede onderwerpen aan, zoals missie, bijbel en ecologie en het belang van verschillende perspectieven. Ook de Devotions hadden weer nieuwe tintjes. Fijn om elke dag de dag op die manier te beginnen en te eindigen.

Bovendien hebben we meer over de Accra-verklaring gehoord. Over de sterke standpunten die daarin worden ingenomen.

Maandag 7 juli

Presentatie Joint Action Team
Lezing over het klimaat en het broeikaseffect
Culturele avond Protestantse Solidariteit

Dinsdag 8 juli

Bijbelstudie Zuid-Afrika sociale gerechtigheid
Projecten
Landenpresentatie Rwanda

Woensdag 9 juli

Projecten
Accra / MADIP - thema

Donderdag 10 juli

Gezamenlijk project: Rode Kruis - vluchtelingencentrum
Uitwisselen van ervaringen over het project
Muzikale avond

Vrijdag 11 juli

Lezing en workshop door Protestantse Solidariteit
Vrije tijd

Zaterdag 12 juli

Naar gastgezinnen

Zondag 13 juli

Naar het Scoutel in Antwerpen

*Sociaal project in Luik:
Kampdeelnemers zoeken
tweedehands kleding uit,
die bestemd is voor
daklozen en
minderbedeelden.*

Het programma

Maandag 14 juli

Bijbelstudie Rwanda "Gerechtigheid en verzoening"
 Bezoek aan Protestants Sociaal Centrum te Antwerpen
 Lezing door Edwin Delen en Tetty Rooze over "urban mission"
 Opdracht: verkenning wijk Seefhoek
 Maaltijd in het PSC

Dinsdag 15 juli

Excursie: boottocht op de Schelde
 Excursie: bezoek van de kathedraal
 Vrije tijd
 Eten bij de VPKB-gemeente Boechout

Woensdag 16 juli

Presentatie Joint Action Team
 Vrije tijd

Donderdag 17 juli

Projecten

Vrijdag 18 juli

Projecten
 Landenpresentatie Zuid-Afrika

Zaterdag 19 juli

Bijbelstudie België "Engagement voor de zending"
 Vertrek naar gastgezinnen

Zondag 20 juli

Gastgezinnen
 Sporten en barbecue bij het veld van het Seafarers Centre

De taal van sport en muziek spreekt iedereen!

Deelnemersverslagen

Het programma is erg afwisselend. Elke dag begint en eindigt met een Devotion. Elk land bereidt dit om de beurt voor. We lezen een stukje uit de Bijbel, zingen een aantal liederen, bidden, luisteren naar een cd en/of zijn gewoon even stil. Altijd weer een goed moment om je tot God te keren en weer met Hem te praten. Daarnaast geeft elk land ook één keer een Bijbelstudie.

We zijn ook praktisch bezig. Zo hebben we twee dagen vrijwilligerswerk gedaan waarbij voedsel werd uitgedeeld aan de minderbedeelden, een kerk geveerd, een tuin onkruidvrij gemaakt, kleren gesorteerd en grof vuil weggebracht. Dit allemaal in witte overalls en werkhandschoenen wat erg mooie foto's opleverde.

Ook hebben we de toerist uitgehangen in Luik en hebben we een rondleiding gekregen door deze mooie stad en hebben we genoten van het lokale brouwsel; pékèt. We hebben de mijnen in de omgeving van Luik bezocht en hebben geleerd over de geschiedenis hiervan en hebben in een treintje de omgeving bekeken of de binnenkant van onze oogleden...

Naast ontspannende onderdelen zoals sport en spel en culturele avonden hebben we natuurlijk veel geleerd en bediscussieerd. Centraal daarin staat het thema 'Crossing Borders'. Experts van buitenaf en van binnenuit gaven lezingen over verschillende onderwerpen die allemaal onder de paraplu van een geloofwaardige economie vallen. In kleine multiculturele groepjes gaan we uiteen om een vraag te beantwoorden, een opdracht uit te voeren of meningen uit te wisselen. Dit koppelen we na afloop dan weer terug naar de grote groep en het begrip voor elkaar groeit.

Tussen de onderdelen door is er genoeg tijd om interessante gesprekken te voeren, vragen te stellen en veel te lachen en te leren van elkaar. Humor is een belangrijk ingrediënt van dit kamp.

Maandag 21 juli

Excursie Brussel, waaronder bezoek aan enkele VPKB-gemeenten

Dinsdag 22 juli

Projecten

Landenpresentatie Nederland

Woensdag 23 juli

Projecten

Donderdag 24 juli

Hermeneutische Bijbelstudie

Reflectie en rapportering

Bezoek aan een zomerfestival

Vrijdag 25 juli

Vorbereiden open dag

Evaluatie

Slotfeest

Zaterdag 26 juli

Vorbereiden slotdienst

Open deur dag

Zondag 27 juli

Slotdienst in VPKB Antwerpen-Noord

Slotceremonie KAP - kamp

Algemene Beschouwing

Opnieuw is er een hartverwarmend KAP-kamp geweest, waarin veel jonge mensen op een positieve manier zijn aangeraakt. De meeste deelnemers waren nieuw voor wat betreft de KAP-ervaring, en de meesten waren aangenaam verrast door wat een KAP-kamp in de praktijk inhoudt.

Moeilijkheden bij het organiseren waren er wel: met name het probleem van de visa's mag hierbij genoemd worden. Uitermate veel tijd is besteed aan het regelen van visa's voor de deelnemers van Rwanda en Congo-Brazzaville. Ambassades zijn gebeld, brieven gestuurd, garanties gegeven... De meeste moeite bleek achteraf vergeefs, want slechts enkelen uit Rwanda mochten België in, en dan nog met name leiders. Achteraf bleek ook uit gesprekken dat de kans groot was dat zelfs een dubbel zo grote inspanning nog niet meer resultaat had opgeleverd: het Schengen deel van Europa wordt meer en meer een fort, zelfs voor een kort verblijf. De reden voor weigering van de visa's had ongetwijfeld te maken met het sociaal ongebonden zijn van veel jongeren: veel jongeren waren ongetrouwd en nog aan het studeren. De angst bestond dat jongeren in Europa zouden achterblijven. Op zich een niet geheel onterechte angst, maar de procedures zijn nu wel erg streng geworden, en de communicatie met ambassades blijft slecht, met name met die in ons eigen land.

In de toekomst moeten wij daarom wellicht voor een andere oplossing voor KAP-kampen in Europa opteren. Wellicht een jonge gezinnen - meeting of een meeting voor academici.

Rianne Blanke en Alinda Drogts

Tien mensen, allen met een verschillende culturele achtergrond, doen de afwas. Eén van hen pakt een gitaar en zet een lied in. Al snel krijgt hij bijval van de anderen. En binnen *no time* is de saaie afwas verworven tot een gezellig samenzijn. Dit weerspiegelt de sfeer tijdens het kamp: muziek is een wereldtaal.

Op dit moment is er in Nessonvaux, België, een internationaal gezelschap geland dat gedurende vier weken nadenkt over geloofwaardige economie en onderwerpen die daarbij passen, zoals sociale ongelijkheid en economische gerechtigheid, racisme, AIDS en milieuproblemen.

De groep omvat meerdere nationaliteiten: een grote groep komt uit Zuid-Afrika (15), een iets kleinere groep komt uit Nederland (10), enkelen uit België (3) en een klein groepje Rwandezen (5). Helaas waren de Congolezen niet in staat om te komen vanwege visumproblemen, en ook de groep Rwandezen was niet groot vanwege ditzelfde probleem. We vinden dit heel erg jammer. Gelukkig hebben we het goed met de mensen die hier wel zijn.

De talen die gesproken worden zijn Engels, Frans, Nederlands, muziek en sport. Hoewel de eerste drie talen wel eens voor communicatieproblemen zorgen, doen de laatste twee dit absoluut niet. Regelmatig wordt de gitaar gepakt of zet iemand a capella een lied in. Dit varieert van Afrikaanse dansmuziek tot Hollandse meezingers, van aanbiddingsliederen tot wereldhits, iedereen doet mee en leert nieuwe liedjes. Op deze manier vindt er veel uitwisseling plaats tussen de verschillende culturen en wordt er heel wat afgelachen en vergroot dit het respect voor elkaar. Daarnaast wordt regelmatig een volleybal opgeslagen, het tafeltennisballetje heen en weer geslagen en krijgt de voetbal een flinke trap. De aanmoedigingen in verschillende talen worden niet door iedereen verstaan, maar daarentegen wordt het groepsgevoel versterkt door het enthousiasme.

Deelnemersverslagen

Ce chant fait :

Toujours, Toujours, Nous prions, Nous donnons, Nous louons
Toujours.

Durant ce camp nous avons prié pour nous même, pour ceux du
groupe, pour les gens du monde et du gouvernement, pour que
les choses changent.

Nous avons donné de notre temps et de notre sueur pour aider
des gens dans des centres sociaux, dans des églises, à diverses
taches.

Nous avons loué Dieu car il est notre sauveur et seigneur et qu'il
était avec nous durant tout le camp. Qu'il nous a tous béni et
nous bénira encore.

Rendez-vous en Afrique du Sud dans deux ans.

Godsdienstige beschouwingen (Bijbelstudies en meditaties)

Dit KAP-kamp hebben wij een rode draad in de Bijbelstudies
gevonden in de Confessie van Accra. Sowieso was deze confessie
leidraad voor het inhoudelijke deel van het kamp, en
verschillende Accra-thema's werden verdeeld over de KAP-landen:
Nederland zou het hebben over economische gerechtigheid,
Congo-Brazzaville over ecologie, Zuid-Afrika over sociale
gerechtigheid, Rwanda over gerechtigheid en verzoening en
België over engagement m.b.t. de zending.

Deze indeling is grotendeels gevolgd, maar helaas moesten wij,
wegens de gedwongen afwezigheid van Congo op het kamp
(visa-problemen) een andere oplossing vinden voor de
opengevallen plek. Die diende zich aan toen er op het KAP-kamp
een grote behoefte bleek aan meer Bijbelstudie gerelateerde
activiteiten.

Het idee ontstond om zagezegd een Bijbelstudie over Bijbelstudie
te houden: een hermeneutisch georiënteerde Bijbelstudie. Deze
in meerdere opzichten grenzen overschrijdende Bijbelstudie werd
georganiseerd door Reggie Nel (Zuid-Afrika), Jonas Musengimana
(Rwanda) en Marieke de Jong (Nederland). Met enig vertoon van
theater (gekleurde glazen) werd nog eens duidelijk onderstreept
hoe belangrijk het is met welke bril je de Bijbel bestudeert.

De reguliere Bijbelstudies maakten evenzeer de tongen los. De
Nederlandse Bijbelstudie was aan de hand van een film: *China
Blue*, die de economische onderdrukking van medewerkers in
een jeans-fabriek in China in beeld bracht. De Belgische was weer
een combinatie van verschillende media: een Bijbelstudie over
zending door Marcel Pool, waarbij Egbert Rooze een belangrijke
inbreng had door de Bijbelstudie meer naar de aarde te trekken,
en economische onderdrukking en politieke manipulatie aan de
hand van voorbeelden in kaart te brengen. Marieke de Jong uit
Nederland bracht haar ervaring in uit de praktijk uit haar Mission
In Action - tijd. De overige Bijbelstudies waren even
belangwekkend, en elk land bracht een creatieve inbreng.

Het KAP-verslag

Meditaties waren zoals altijd weer een goede gelegenheid voor jongeren om zelf een spirituele en creatieve inbreng in het geheel te brengen. Ook al was dit keer de rol van de begeleiders iets groter dan de vorige keer, de inbreng van de jongeren bleef groot.

Opnieuw is er een rijke schakering aan lied – tradities ingezet: van Afrikaanse swing langs klassieke gospels tot aan Taizé – liederen. Het was *fusion* bij uitstek: alles vloeiende naadloos in elkaar over. Het KAP – kamp is een ideale manier om tradities met elkaar te mengen.

De meeste creativiteit zat dit jaar aan Nederlandse kant (in 2006 was dat Zweden) , waarbij in enkele meditaties bewust de grenzen werden opgezocht: we denken hierbij aan de meditatie waarbij stenen symbool stonden voor verschillende spirituele en gevoelsmatige stemmingen en grondhoudingen, en een andere meditatie waarbij allerlei muziek werd gedraaid, ook niet christelijke, met de vraag wat dit alles bij ons oproept, qua teksten en muziek. Ook de vormgeving van de meditaties is dus in beweging.

De dagelijkse Devotion, ditmaal in Antwerpen. De groep bidt het 'Onze Vader' in verschillende talen.

Les sujets abordés furent nombreux que ce soit à propos des injustices sociales, de la mondialisation, du sida, des problèmes de justice économique, du racisme, de la réconciliation entre nation, ou de l'environnement,... Ce fut parfois des remises en question personnelle ou des moments de dégoût face à notre société de consommation et de je m'en fou'tisme mais au final ce fut bénéfique !

Nous devons changer notre manière de regarder ce monde et arrêter d'être individualiste.

Ainsi on a pu apporter notre grain de sel en travaillant dans des églises aidant la population locale, dans des centres de jours tels que : le centre social protestant d'Anvers, un centre d'aide pour les marins à quai avec leurs familles, un centre de réfugiés, un centre Kurde, une ludothèque sociale, une banque alimentaire, ...

Aujourd'hui chacun d'entre ceux qui ont participé à ce camp est reparti chez lui avec une vision neuve, une vision dans la quel on garde un petit bout de chacun de ceux qui ont participé à l'ouverture de nos yeux.

C'est vrai que vous allez vous dire que ce n'était qu'un camp et que maintenant même si on a appris et fait des choses rien ne va changer ! Ce pourrait être le cas ... mais il y a quelque chose qui a changé ! Notre cœur est plus ouvert aux autres et nous voulons tous faire avancer ce monde. Chacun dans nos bagages nous avons ramené en plus du linge sale une dose énorme de force pour faire bouger les choses.

Seulement il ne faut pas non plus se leurrer l'esprit des personnes qui ont entre 18 et 30 ans ne peuvent pas rester tout le temps sérieuses ! Alors évidemment fou rires à gogo, jeux, chants, sports, ... et en plus de tout cela, nous avons, comme je vous l'ai dit plus haut, le plaisir de partager des moments de louanges, dans diverses langues (que ce soit en Afrikaans, Anglais, Français, Kinyarwanda, Néerlandais, Zulu, ...) nous avons appris de nombreux nouveaux chants. Si on ne devait en retenir qu'un seul ; le chant que l'on a le plus chanté ; ce serait et sans hésitation : Njalo : c'est un mot Zulu qui veut dire « toujours ».

Deelnemersverslagen

Marie-Line Demeuse

Comme vous le savez en juillet il y a eu un camp d'un mois ici en Belgique (deux semaines au centre protestant de Nessonvaux et deux semaines dans une auberge de jeunesse à Anvers) ... Quand on y pense pour une belge un camp dans son propre pays ça n'a rien de très fantastique, ni de très réjouissant ... et pourtant ce camp CAP fût, plus que fantastique pour moi !

En quoi ?

En fait un camp CAP n'est pas un camp comme les autres. On y rencontre des jeunes qui sont venus du bout du monde ou de juste à côté, (Allemagne, Afrique du sud, Pays-Bas, Rwanda) qui parfois sont très semblable et parfois complètement différents.

D'accord pour vous ça n'a rien de bien extraordinaire vous avez déjà fais un camp international vous savez ce que c'est ; (moi aussi j'en avais déjà fait) si ce n'est peut être que nous étions tous chrétiens et désirions tous voir s'améliorer ce monde.

Alors comme nous étions tous chrétiens on a pu partager des moments de louanges, des études bibliques, des moments de prières. En fait dans ce camp j'ai pu voir de nouvelles manières de réfléchir comme avec l'aide d'un bracelet qui s'appelle « perles de vie » (vous pouvez le trouver au Pays-Bas, si vous voulez des infos dessus écrivez « Levensparels », c'est sur le site JOP).

On a aussi eu une étude nous incitant à écouter différemment la musique et à y réagir autrement. Une autre traitait des difficultés de se comprendre et de se faire écouter et respecté par rapport au moment ou Jésus était rejeté, (Luc 4, 14-30) qui pour nous est un message d'espoir.

Grâce à la confession d'Accra (texte publié en 2004 unissant beaucoup d'églises de tous les continents dans le but d'unifier les comportements face aux problèmes de cette planète) nous avons pu discuter des enjeux mondiaux.

Projecten

In een KAP-kamp vormen projecten een centraal punt. In de provincie Luik werden er met name projecten in kerken gedaan, die aan hulpverlening deden t.a.v. minderbedeelden: voedsel- en kledingprojecten bijvoorbeeld.

Veel van de projecten tijdens het KAP-kamp hadden met schilderen te maken, en dat was in de provincie Luik ook te zien. Omdat de dienstverlening van de jongeren niet altijd direct zichtbaar was, was dat voor sommige jongeren wel eens een uitdaging, maar opnieuw mochten we vaststellen dat er weer zeer waardevolle bijdragen werden geleverd door de jongeren.

Wat de provincie Luik betreft was misschien voor de jongeren het meest indrukwekkende project een bezoek aan een asielzoekerscentrum in Fraipont. De jongeren verbleven er een dag, en aten en praatten en speelden en sportten met de asielzoekers. Dat maakte nogal wat los: er waren veel Rwandezen in het asielzoekerscentrum, en wij hadden ook Rwandezen in onze delegatie, wat een opvallende confrontatie en goede gesprekken opleverde. Ook konden wij een klein beetje aan den lijve voelen wat het was om asielzoeker te zijn: het aspect van eindeloos wachten, activiteiten zoeken om de tijd te doden was ook voor onze groep voelbaar, althans voor een deel.

De dag werd zeer positief beoordeeld, en met name het door de groep geïnitieerde sporttoernooi was een enerzijds zeer geanimeerd, maar anderzijds ook bijzonder ontroerend gebeuren: voor een kort moment maakte het niet uit of je papieren had of niet, of je arm was of rijk, blank of zwart; iedereen kon meedoen en delen in het plezier. Het was één van de meest indrukwekkende momenten in het kamp. Een bijna hemels visioen.

Net als in de provincie Luik werd ook in Antwerpen veel geschilderd, zoals in het ASF-huis: het huis van Duitse vrijwilligers van wie er elk jaar één wordt gestuurd naar OVV; en in het Inloophuis.

Het KAP-verslag

Maar ook in Antwerpen waren er grensverleggende projecten: wij denken met name aan het project van het *Seafarers Centre*, waarbij jongeren een dag mochten meemaken met de havenpastores, en mee mochten in de haven, de boten op. Opnieuw een indrukwekkende ervaring. Voor wat hoort wat, dus de jongeren hebben ook werk geleverd aan het bijhouden van het sportveld van de Seafarers, en op een mooie zondag hebben we daar ook een sporttoernooi gehouden, samen met zeevaarders ditmaal, en is er genoten van een uitgebreide barbecue.

De projecten werden dit keer overwegend goed beoordeeld. De jongeren konden werkelijk een prestatie leveren voor minderbedeelden, en zelf ook wat leren. Eén belangrijke les die als een rode draad door de projecten liep was dat men niet moest denken dat Europa een paradijs zonder problemen was. De projecten waren juist bedoeld om jongeren ook kennis te laten maken met de minder mooie kant van België.

Nicky uit Zuid-Afrika maait het gras van het sportterrein van het Antwerps Havenpastoraat

Gastgezinnen

Ook dit KAP-kamp waren er weer twee weekends waarin de jongeren gastgezinnen konden bezoeken. Eén weekend in het Franstalige deel van België, en één weekend in het Nederlandstalige deel, waarbij Nederland een nuttige aanvulling bood door het leveren van extra gastgezinnen in beide weekenden. In beide landsdelen bleek dat achteraf niet eens altijd strikt nodig te zijn geweest: het aanbod aan gastgezinnen was hoger dan verwacht.

Wel was het opnieuw een oefening in interculturaliteit: niet iedereen van de gastgezinnen kent Frans of Engels, dus sommige jongeren kregen een taalbad. Ook zeer nuttig! Daarnaast was het voor de jongeren ook eens goed om kerkdiensten mee te maken die ze vaak van huis niet uit gewend waren. Ja, dat gold zelfs voor Belgische en Nederlandse jongeren! Een cultuurschok kan soms om de hoek beginnen. Opnieuw een mooi leermoment.

Ontspanning

Ook sport en spel waren weer veelvuldig aanwezig, met name in Nessonvaux, omdat wij daar nog een sportveld en een tafeltennistafel tot onze beschikking hadden, en vooral: ruimte om enkele sporten te beoefenen.

Antwerpen bood ons een stadse omgeving, maar daar stond weer iets anders tegenover: de jongeren hadden ruime gelegenheid om uit te gaan, en iets van de multiculturele sfeer te proeven. Zo waren beide *campsites* in belangrijke mate complementair.

Ook vermeldenswaard is het slotfeest dat door de jongeren zelf werd georganiseerd: een *black and white* party met een minimum budget, maar met maximum effect. Vuilniszakken, designdia's, zwart - en wit kleding, goedkope zwart - en wit accessoires brachten ons in de stemming. Er werd gedanst door vrijwel iedereen, begeleiders inclusief. *Ebony And Ivory*, bekend van Paul McCartney en Stevie Wonder, was de thema - song van het feest, heel toepasselijk vanwege de tekst. Zo was het ook op het kamp: er was een goede sfeer en de contacten tussen de jongeren gingen dwars door de landsgrenzen heen.

Lezingen

Accra stond ook centraal in de lezingen. Nu ja, lezingen... ook dit KAP-onderdeel is aan het evolueren: *interactieve workshops* is een steeds beter passende benaming. Het waren met name lezingen die onder dat label vielen, die op de meeste waardering konden rekenen.

Dat was bijvoorbeeld het geval met de lezingen die door Tom van Boven werden georganiseerd (Protestantse Solidariteit). Tom liet ons bijvoorbeeld onze ervaringen met AIDS beschrijven. Het verschil tussen Noord en Zuid was zelden zo goed zichtbaar op een KAP-kamp. Terwijl de meeste Europese jongeren met de beste wil van de wereld niet één iemand in hun familie- en kennissenkring konden noemen die aan de ziekte leed of had geleden, kwamen er van de Afrikaanse jongeren zeer bewogen verhalen los. Het was soms een bijna schokkend besef dat de ervaringen zo enorm uiteen lagen. Na het eerste moment van wederzijds ongeloof werd het een belangrijk leermoment voor iedereen. De verbindende factor was Tom, die zelf vertelde van zijn ervaringen in Afrika, waarbij hij een beste vriend was kwijtgeraakt aan de ziekte.

Protestantse Solidariteit, in de persoon van Tom van Boven, trakteerde ons verder op een soort intercultureel ganzenbord, en op muziek uit verschillende werelddelen. Maar dat was alleen nog maar de verpakking van een intercultureel leerproces.

Eigenlijk had ik bij het begin moeten beginnen, want Jet den Hollander deed de introductie van het kamp, en middels een intercultureel spel (*Rafa rafa*) was de toon van het kamp gezet.

Zeer informatief was de lezing van dhr. Eleazar over WARC en de confessie van Accra. Met een bijzonder heldere systematiek werden beide onderwerpen voor onze oren en ogen (er was een PowerPoint presentatie bij) stap voor stap uitgelegd.

Ook prof. Harro de Jonge, professor in de isotopenfysica aan de Universiteit van Groningen, had een zeer waardevolle bijdrage: hij behandelde een ander zeer actueel thema: het klimaat en het broeikas effect. Ook zijn lezing was zeer belangwekkend.

Excursies

Er waren voldoende gelegenheden om België van binnenuit te bekijken. Soms zat daar ook een duidelijk educatieve factor bij, zoals het bezoek aan de mijnen van Blegny, dat toch een belangrijk stuk geschiedenis van België representeerde, en een vergelijking bood met de schrijnende omstandigheden van veel arbeiders in de Derde Wereld vandaag de dag.

Vaak was de grens tussen educatief en recreatief niet goed te trekken, en de excursies in Brussel en Luik (binnenstad en VPKB-gemeenten) en Antwerpen (kathedraal en grachten) dienden zo meer dan één doel. De verblijven in twee zeer verschillende omgevingen (het landelijke Nessonvaux en de binnenstad van Antwerpen, middenin de Joodse wijk) was eigenlijk al een excursie op zich.

Ook waren er uitstapjes naar VPKB-gemeenten, zoals naar de gemeente Boechout, die een zeer rijk gedekte tafel voor ons had klaarstaan, met exotische hapjes. Tijdens het KAP-kamp was het eten sowieso een bijzondere ervaring, zowel in de culinair hoogstaande keuken van Nessonvaux, als in de bijdragen van verschillende kookteams (Indonesisch, Rwandees, Congolees etc.) tijdens de Antwerpse weken. In Boechout was het ook voor de Zuid-Afrikanen thuishomen, omdat zij daar eindelijk een hoeveelheid vlees kregen die zij ook van huis uit gewend waren. De globalisering was aan de andere kant wel zodanig doorgezet dat bijna iedereen dol was op de pizza's die wij op een dag van de Pizzahut hadden afgehaald.

Een zeer gedenkwaardige excursie was ons bezoek aan het Protestants Sociaal Centrum, waarbij ons een leermoment werd aangeboden door enkele uren in de wijk Seefhoek rond te lopen, waarbij we onze oren, ogen en zelfs neuzen (kookgeuren) goed moesten openhouden. De Seefhoek is de plek waar de meeste nationaliteiten ter wereld te vinden zijn, zelfs meer dan in New York City. Het was een bijzondere ervaring.

De uitwisseling was al even bijzonder, en ook weer een grensmoment voor sommigen: de idealen van de Bijbel en de soms schrijnende werkelijkheid van alledag met elkaar in verband brengen was een uitdaging: veel jongeren zagen te weinig plek voor de Bijbel in het programma van het PSC, maar kregen als spiegel terug dat zij misschien zelf wel wat weinig oog hadden voor de moeilijke menselijke omstandigheden van de mensen die het centrum bezochten. Een spannend leermoment, dat nog serieuze gesprekken opleverde!

Bezoek aan de Antwerpse kathedraal